

Anna Punsoda

LA LUXÚRIA

COL·LECCIÓ ASSAIG
SÈRIE PECATS CAPITALS

Oriol QUINTANA, *La mandra.*

Marina PORRAS, *L'enveja.*

Oriol PONSATÍ-MURLÀ, *L'avarícia.*

Adrià PUJOL CRUELLES, *La gola.*

Anna PUNSODA, *La luxúria.*

Jordi GRAUPERA, *La supèrbia.*

Raül GARRIGASAIT, *La ira.*

FRAGMENTA EDITORIAL

Publicat per FRAGMENTA EDITORIAL
Plaça del Nord, 4
08024 Barcelona
www.fragmenta.cat
fragmenta@fragmenta.cat

Col·lecció ASSAIG, 62
Sèrie PECATS CAPITALS

Primera edició FEBRER DEL 2020

Direcció editorial IGNASI MORETA
Disseny de la coberta ELISENDA SEVILLA I ALTÉS

Imatge de la coberta Caplletra procedent de
Cervantes, *Don Quixot de la*
Manxa, Octavi Viader,
Sant Feliu de Guíxols, 1936.

Impressió i relligat ROMANYÀ VALLS, S.A.

© 2020 ANNA PUNSODA RICART
pel text

© 2020 FRAGMENTA EDITORIAL, S.L. U.
per aquesta edició

Dipòsit legal B. 3.872-2020
ISBN 978-84-17796-26-6

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Amb el suport del Departament de Cultura

RESERVATS TOTS ELS DRETS

ÍNDEX

I	La gran escltxa	7
II	L'autonomia del desig	13
III	L'estructura de l'amor	19
IV	Desig i colonització mental	27
V	L'estafa de l'himen i les batzegades	35
VI	L'instint genital i l'home màquina	43
VII	Pubilla de cuixa forta	49
VIII	Luxúria i trastorn	57
IX	El luxe travessat	63
	Bibliografia citada	69

LA GRAN ESCLETXA

FA VINT-I-CINC ANYS, en un racó de la Segarra, un marit discret, pare sever i bon contribuent, va fugir de casa amb una russa trenta anys més jove que ell. Tot el poble n'anava ple. Aprofitant que en parlaven a casa, vaig preguntar què passava. El meu avi va respondre'm: «Mira, fill meu: quan truquen a baix, a dalt no hi ha ningú.» No vaig entendre l'expressió, i que s'assenyalés l'entreuix per indicar el baix i el front per indicar el dalt tampoc va ajudar-me.

Quan truquen a baix, a dalt no hi ha ningú. El tòpic que la força sexual arrossega els homes més assenyats recorre tota la història del pensament i explica que la luxúria sigui tan temuda. No és el pecat més mal vist, perquè secretament tots el podem comprendre i disculpar, però sí que és el pecat més temut i contra el qual s'ha escrit més literatu-

ra. Sobretot perquè posa en perill la família, sobre la qual s'aguanten les comunitats polítiques. I perquè, més enllà d'aquest aspecte públic, la luxúria conté en ella mateixa un component demoníac.

Arran d'aquella gesta, la comarca va dividir-se entre els partidaris del pobre marit, en general homes temorosos de perdre ells mateixos la xaveta, i els partidaris de cremar el marit i la noia a la plaça pública, entre els quals hi havia moltes dones temoroses de veure's deixades per joves russes. A mi va semblar-me un afer complicat, perquè resulta que el pobre marit era ric i influent, i la russa, tan poderosa fetillera, no tenia on caure morta.

En arribar a la universitat vaig trobar un text d'Eugenio Trías que hi posava llum. Al seu *Tratado de la pasión*, Trías distingeix entre poder i domini i sosté que la diferència no es veu enlloc tan clarament com en l'amor. En qualsevol relació, qui no està enamorat domina l'altre i pot fer-ne el que vulgui. L'enamorat, com a contrapartida, viu un augment de si mateix, de les seves capacitats i horitzons (una *puissance*), alhora que queda en mans d'un poder superior (un *pouvoir*).

És evident que aquell pobre home vivia una *puissance*, perquè, estrefet i talòs com era, estava

convençut que la noia n'estava enamorada. I també és evident que la noia el tenia dominat i que feia servir aquest domini per compensar una falta de poder. És per aquesta desigualtat en el marc exterior visible que nego la major d'aquest assaig: sostinc que la luxúria no és un pecat sinó un luxe en què només han pogut caure els homes durant molts segles. De Dalila a *Manon Lescaut*, almenys si ens fixem en les grans icones de la *femme fatale*, veurem que no són més que projeccions, fantasmes d'uns homes que arruïnaven les seves vides a causa d'una suposada seducció. I dic suposada perquè, si aneu al Llibre dels Jutges o a l'obra de l'Abbé Prévost no trobareu res, i res vol dir res, que ens parli d'una estratègia maquiavèlica per seduir-los. Ni tan sols d'una estratègia. Elles només són observades i desitjades pels narradors. Manon Lescaut, el personatge que més òperes ha inspirat de tota la història de la música, no diu, en tota la novella que porta el seu nom, ni una sola paraula. La luxúria ha sigut el desig d'ells, explicat per ells, instigat per elles.

Tout est pardonné, perquè coincideixo amb Virgine Despentes quan diu que els cossos de les dones han sigut dels homes per contrarestar que

els cossos dels homes fossin de la producció, en temps de pau, i de l'Estat, en temps de guerra. Però m'interessa el desig d'homes i dones, que és diferent, i m'ha costat anys entendre-ho. I m'interessa el desig del subjecte modern, entès com a instància psíquica que es pensa i es posseeix a si mateix. És per això que aquí comentaré sobretot obres modernes i contemporànies.

A pesar que la història ens parli de víctimes i botxins, la luxúria no distingeix entre damnificats. Llepen homes i dones, però també joves i vells, incultes i savis. Segur que heu vist il·lustrada en alguna banda la imatge d'un home gran a quatre grapes passejant una noia de cabellera llarga en un entorn selvàtic. Són Aristòtil i Philis, que es venja del filòsof seduïnt-lo després que Aristòtil aconsellés a Alexandre el Gran que se separés d'ella per no distreure's. En veure el seu mestre portant a quatre grapes la seva antiga amant, Alexandre s'indigna. «Fixa't si tenia raó a advertir-te que fins i tot jo, savi entre savis, home ja vell, hi he caigut de quatre grapes», ve a dir la llegenda.

El desig és l'esclètxa per on s'enfonsen els grans projectes. Els imperis, els matrimonis, les vocacions religioses, els genis artístics, les carreres po-

lítiques. És l'element que qüestiona millor el subjecte de la modernitat. Qui esquerra aquesta raó que situem com a fonament d'una subjectivitat lliure, autosuficient, capaç de mantenir a ratlla qualsevol passió alienadora. I, tanmateix, també és l'esclètxa miraculosa per on reneix el que donàvem per mort.

En un món que tenim completament controlat per mitjà de la tècnica, cal defensar que algunes coses se'ns escapin de les mans. Jo defenso el luxe d'homes i dones de perdre's per l'entrecuix amb tanta dignitat com sigui possible. El luxe dels homes a ser més que beneïts que es deixen ensarrollar per un mamellam. I el luxe de les dones a ser més que éssers demoníacs que utilitzen el cos per venjar-se o per arribar a espais on no se'ls deixava arribar. I compregui's, en tot l'assaig, home i dona com a espais oberts comunicants.